МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
Завідувач кафедри ФМФР

“ ” 2019 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 6.030508 «Фінанси і кредит»
за темою:

МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ФІНАНСОВОЇ УСТАНОВИ (НА ПРИКЛАДІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»)

Виконавець:
студентка центру заочної форми навчання

Ворона Євгенія Володимирівна

/підпис/

Науковий керівник:
к.е.н., доцент

Лапіна Ірина Сергіївна

/підпис/

Одеса 2019

ЗМІСТ

ВСТУП……. 3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ ……..……... ...…….. 6
1.1. Сутність та значення фінансових ресурсів комерційного банку …..… 6
1.2. Особливості формування фінансових ресурсів комерційного банку……... 9
1.3. Нормативне регулювання ресурсної бази комерційних банків …..…. 18
РОЗДІЛ 2. . ОЦІНКА МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ФІНАНСОВОЇ УСТАНОВИ (НА ПРИКЛАДІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»)……... 25
2.1. Загальна характеристика діяльності ПАТ КБ «Приватбанк» та його місце на ринку…….. 25
2.2. Аналіз складу фінансових ресурсів ПАТ КБ «Приватбанк»…….. 32
2.3. Аналіз ефективності використання фінансових ресурсів ПАТ КБ «Приватбанк»…….. ……... 38
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ФІНАНСОВОЇ УСТАНОВИ (НА ПРИКЛАДІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»)…..…….……...…..... 45
3.1. Застосування економіко-математичного моделювання для прогнозування зростання фінансових ресурсів в ПАТ КБ «ПриватБанк»... 45
3.2. Мінімізація ризиків у процесі формування банками бази фінансових ресурсів в сучасних економічних умовах ..…….…..…….. 48
3.3. Пропозиції щодо вдосконалення системи формування фінансових ресурсів ПАТ КБ «Приватбанк»…….…… 58
ВИСНОВКИ……. 66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ..……... 71
ДОДАТКИ……. 75

ВСТУП

Ресурсна база банків є основою діяльності будь-якого банку, оскільки процеси формування ресурсної бази та здійснення активних операцій банку перебувають у тісному взаємозв'язку. А відтак, розуміння економічного змісту ресурсної бази банків, оцінка змісту проблем, пов'язаних із ефективним формуванням ресурсної бази й доцільним її використанням, надзвичайно важливе, особливо для вітчизняних банківських установ.

На сьогоднішній день розвиток української економіки характеризується тенденцію постійного підвищення вимог до банківської системи, оскільки її основним призначенням є сприяння поступальному економічному розвиткові й зростанню конкурентоспроможності вітчизняного господарського комплексу, що є пріоритетним в умовах поступової інтеграції у європейській та світовий економічний простір. Підвищення вимог до банківського сектору передусім пов'язаний з особливим місцем банківських установ на фінансовому ринку, оскільки саме банки виконують роль провідних фінансових посередників та забезпечують переміщення фінансових ресурсів між окремими регіонами, галузями господарства та суб'єктами економіки з метою задоволення їх потреб у фінансових ресурсах. Такий розвиток подій вимагає від вітчизняних банківських установ відповідного нарощення ресурсної бази, а також формування її оптимального складу й структури та вдосконалення роботи банків у цьому напрямку.

Головною передумовою банківської прибутковості, а також підтримання належного рівня ліквідності та довіри зі сторони суб'єктів ринку є оптимально сформована, достатня за обсягами, всебічно збалансована ресурсна база банків.

Належно організована робота банківських установ з залучення та формування ресурсної бази сприяє зростанню можливостей банків у задоволенні поточних та інвестиційних потреб суб'єктів господарювання і

домогосподарств у додаткових фінансових ресурсах. Однак, в Україні необхідність прискореного розвитку виробництва та обмеженість фондового ринку спричинили високий попит на банківські кредити, особливо довгострокові, що, в совою чергу, вимагає від банків такої організації своєї роботи, яке б забезпечило прискорене нарощування банківських ресурсів. Зміцнення ресурсної бази українських банківських установ - головна передумова подальшого розвитку української економіки, оскільки від цього великою мірою залежить вирішення проблеми підвищення інвестиційної активності за рахунок внутрішньодержавного потенціалу національного господарства.

Саме таке становище у вітчизняній економіці загалом та банківському ринку зокрема, обумовлює вибір і актуальність даної теми дипломної роботи.

Мета полягає в дослідженні теоретичних основ і розробці практичних рекомендацій щодо розвитку системи управління залученими ресурсами фінансових установ на прикладі комерційних банків.

Відповідно до визначеної мети сформулюємо наступні завдання:

-.визначити сутність та джерела формування ресурсної бази банків;

-.визначити склад факторів, що впливають на можливості банку залучати ресурси з депозитних джерел;

-.розкрити механізм залучення депозитних ресурсів;

-.визначити організаційне та інформаційне забезпечення управління фінансовими ресурсами банку;

- охарактеризувати фінансовий стан ПАТ КБ «Приватбанк»;

- провести аналіз фінансових ресурсів ПАТ «КБ «Приватбанк»;

- надати рекомендації щодо підвищення ефективності механізму формування фінансових ресурсів комерційного банку.

Об’єктом виступає процес формування фінансових ресурсів фінансової установи на прикладі комерційного банку.

Предметом є теоретичні та практичні основи формування фінансових ресурсів комерційного банку.

При написанні дипломної роботи були використані наступні методи: метод економічного аналізу (при дослідженні факторів впливу на формування ресурсної бази банку, оцінці динаміки та структури депозитного портфелю ПАТ КБ «Приватбанк»); метод угрупувань (при дослідженні питання класифікації депозитів); реферативний (при огляді та підборі літературних джерел); аналізу та синтезу; індукції та дедукції; порівняння; табличний (для аналізу та узагальнення даних); графічний (для унаочнення даних).

Методологічною основою дослідження послужили теоретичні положення економічної науки, праці українських та зарубіжних вчених з питань депозитної діяльності банків. Основні положення роботи, висновки та пропозиції базуються на використанні й узагальненні даних матеріалів НБУ, періодичних видань, мережі інтернет, фінансової звітності та внутрішньобанківських документів ПАТ КБ «Приватбанк».

ВИСНОВКИ

В процесі дослідження формування та управління фінансовими ресурсами комерційного банку було зроблено наступні висновки.

У сучасних умовах розвитку економіки, проблема формування ресурсів має першорядне значення. Їх можна сміливо назвати фундаментом, на якому базується вся подальша діяльність комерційного банку, оскільки процеси утворення ресурсів і надання позик перебувають у тісному взаємозв'язку.

Актуальною проблемою є питання формування ресурсної бази, якісне використання, оптимізація її структури, забезпечення стабільності та ефективне управління нею.

Ресурсна база банку має найважливіше значення і є основним чинником успішної його діяльності, тому що формування ресурсів і надання кредитів знаходяться в тісному взаємозв'язку.

Значення власних ресурсів банка складається насамперед у тім, щоб підтримувати його стійкість. На початковому етапі створення банку саме власні засоби покривають першочергові витрати, без яких банк не може почати свою діяльність. За рахунок власних коштів банки створюють необхідні їм резерви. Нарешті, власні ресурси є головним джерелом вкладень у довгострокові активи.

Структура акціонерного капіталу різних банків неоднорідна. Акціонерний капітал підрозділяється на власне акціонерний капітал, що складається з грошей отриманих від емісії простих і привілейованих акцій, надлишкового капіталу і нерозподіленого прибутку; банківські резерви, що складаються з резерву на випадок непередбачених витрат, резерву на виплату дивідендів, резерву на покриття непогашених боргів; довгострокові зобов'язання банку.

Перед комерційним банком стоїть важлива задача - вибрати такий порядок формування власного капіталу, що при мінімумі витрат на устаткування і функціонування забезпечував би виплату достатніх дивідендів

акціонерам, створюючи тим самим умови для подальшого розвитку комерційного банку.

Комерційні банки в умовах конкурентної боротьби на ринку кредитних ресурсів повинні постійно піклується як про кількісний, так і про якісне поліпшення своїх депозитів, і використовують для цього різні методи.

Саме сьогодні, в умовах жорсткої конкуренції, вітчизняні банки повинні використовувати сучасні методи управління фінансовими ресурсами, серед яких був запропонований антикризові методи управління, що є найбільш прийнятним та оптимальним. Вони описуються у вигляді наступних принципи антикризового управління фінансовими ресурсами банку:

- принцип важливості боргу: всі борги банку повинні ранжуватися за допомогою коефіцієнта важливості боргу;
- принцип ступеня неспроможності : стратегія та об'єм антикризових заходів повинні безпосередньо залежати від близькості підприємства до стану банкрутства;
- принцип оптимізації кадрового потенціалу: в ході кризи скорочується певна частина персоналу, внаслідок чого відбувається економія фінансових ресурсів. Водночас певні напрями діяльності буде необхідно розпочати з нуля – з новим кадровим потенціалом, що передбачає додаткові витрати;
- принцип мінімізації ліквідації: пріоритет має надаватися заходам реорганізації, підтримки, а не банкрутства.

Надаючи загальну характеристику ПАТ КБ «Приватбанк» ми можемо сказати насамперед, що банк здійснює свою діяльність в межах наданих Національним банком ліцензій та дозволів і надає клієнтам великий спектр банківських послуг. Види діяльності, які здійснює банк відповідають Статуту банку. Предметом діяльності Банку є виконання банківських та інших операцій, згідно з наданими Національним банком України ліцензіями та дозволами.

Банк здійснює свою діяльність відповідно до ліцензії Національного банку України (НБУ) з березня 1992 року. Станом на 31 грудня 2018 року

Банк має 30 філій і 2213 відділень в Україні та філію на Кіпрі. Найбільшим акціонером ПАТ КБ «Приватбанк» є держава, яка володіє 100% акцій банку.

Протягом аналізованого періоду діяльності банку (2014-2018 рр.), ПАТ КБ «Приватбанк» зберігав своє становище на банківському ринку України, де стабільна позиція надійності, зваженого прийняття ризиків вигідно виділяла його серед конкурентів.

За даний період зобов'язання банку, в тому числі їх складові, мають тенденцію до збільшення. Найбільшу питому вагу в структурі зобов`язань складають кошти клієнтів - 231055 млн грн., або 93,70% станом на 1 січня 2019 року.

У структурі зобов'язань банку переважають строкові депозити (питома вага складала у 2018 році – 52,46%). Це свідчить про те, що банк продовжує свій напрям в депозитній політиці, щоб залучати кошти клієнтів на довгострокову перспективу, пропонуючи вигідні проценти, бо саме, строкові вклади є «дорогими» для банків.

Для реалізації депозитної політики ПАТ КБ «Приватбанк» пропонує різноманітні депозитні продукти для фізичних та юридичних осіб. ПАТ КБ «Приватбанк» має широкий продуктовий ряд депозитних послуг, що включає стандартні, накопичувальні, спеціальні вклади та вклади до запитання.

Зростання обсягів депозитів свідчить про відновлення довіри до банківської системи. З метою вдосконалення депозитної політики та підвищення довіри до банківської системи необхідно стабілізувати та поліпшити економічну й політичну ситуацію в країні, підсилити стимулювання стабільного і тривалого зберігання заощаджень, а також банкам важливо брати до уваги зростання і диференціацію доходів населення, підвищувати якість обслуговування клієнтів та виходити на ринок із більш гнучкими депозитними продуктами.

Ефективна реалізація депозитної політики вкрай важлива для банківських установ, оскільки сприяє вдосконаленню банківської діяльності

в процесі залучення грошових коштів та збереженню їх конкурентних переваг.

При вдосконалюванні системи управління фінансовими ресурсами ПАТ КБ «Приватбанк» необхідно керуватися наступними задачами.

1. Стратегічне планування й базова політика. Правління банку повинне встановити стратегічні напрямки розвитку банку й контролювати роботу відділів по досягненню цілей.

2. Чітке розмежування повноважень і відповідальності. Правління банку повинне чітко визначити зони відповідальності кожного структурного елемента. Система управління повинна бути заснована на принципі делегування повноважень із вищестоящих на нижчестоящі рівні з паралельним створенням ефективної системи контролю.

3. Рівень кваліфікації й незалежності. Істотна частина директорів і фахівців з управління фінансовими ресурсами зобов'язана мати необхідний рівень кваліфікації й мати можливість висловлювати незалежну й об'єктивну експертну думку. Для підвищення експертного рівня може створюватися такий комітет, як аудиторський.

4. Адекватний контроль із боку керівництва. У банку треба виконання принципу «жодне рішення не повинне прийматися одноосібно». Основними завданнями внутрібанківського контролю є: прийняття своєчасних і ефективних рішень, на виконання вимог по ефективному управлінню ризиками банківської діяльності, на схоронність активів банку й належний стан звітності, що дозволяє одержати адекватну інформацію про діяльність банку й пов'язаних з нею ризиках.

5. Активне використання в практиці результатів роботи зовнішніх і внутрішніх аудиторів. Система внутрішнього контролю банку (внутрішній аудит) тісно взаємодіє з аудиторськими організаціями, які здійснюють щорічного зовнішнього аудита банку.

6. Система мотивації й заохочення. Система мотивації повинна містити в собі наступні елементи: адекватне середньогалузевим показникам

матеріальне стимулювання; оцінка роботи кожного працівника банку; заохочення за виявлену ініціативу, ефективне виконання завдання; гарантований кар'єрний ріст і навчання персоналу.

7. Підвищення прозорості управління. Практично неможливо організувати ефективні управління банком і взаємини між власниками, радою директорів при відсутності прозорої й зрозумілої структури. Права й обов'язки кожної групи акціонерів також повинні бути зрозумілі й чітко сформульовані. Банку слід розкривати інформацію про своїх власників і робити все для підвищення прозорості своєї звітності, тому що це приведе до підвищення якості управління й полегшить доступ інвестиційному капіталу.

Таким чином, виділення напрямів роботи щодо оптимізації роботи банків з формування ресурсної бази, сприятимуть відновленню довіри вкладників до банківських установ, залученню більших обсягів ресурсів, подоланню наслідків економічної кризи та підвищенню ефективності, як самого банку, так і банківської системи країни в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеєнко М. Д. Капітал банку: питання теорії і практики: Монографія. – К.: КНЕУ, 2002. – 276 с.

2. Алілуйко М.С. Особливості формування залучених ресурсів банками України в сучасних умовах .// Науковий вісник НТЛУ України.—2011— Вип. 21.18. – 400 с.

3. Бартош О.М. Депозитна політика банку та основні етапи її формування.//Вісник Університету банківської справи Національного банку України, №3 – 2008.— С.97-98.

4. Бобиль В. Сучасний ризик-менеджмент у банківській діяльності / В. Бобиль // Вісник Національного банку України. – 2008. – № 11. – С. 28–32.

5. Бочаров В.В. Корпоративные финансы / В.В. Бочаров, В.Е. Леонтьев. – СПб.: Питер, 2004. – 592 с., с. 12

6. Бутинець Ф.Ф. Аналіз діяльності комерційного банку. Навч.пос.— Житомир: ПП «Рута», 2001.— 384 с.

7. Васюренко, О. Ресурсний потенціал комерційного банку: / О. Васюренко, І. Федосік. – Банківська справа. – 2002. – № 1. – С. 58–64

8. Вітлинський В. Фінансова стійкість як системна характеристика комерційного банку//Банківська справа, 2010 р. – с.27-32.

9. Волошин І. Прогноз впливу кредитного ризику на ліквідність у банківській діяльності / І. Волошин // Вісник Національного банку України. – 2008. – № 8. – С. 26–29.

10. Волохата К. О. Сутність і значення ресурсної бази банків / К. О. Волохата // Вісник Університету банківської справи Національного банку України – 2011 – № 1 – С. 147. – 154.

11. Волохата В. Є. Нецінові методи в управлінні залученими ресурсами банку / В. Є. Волохата // Бізнес Інформ. - 2017. - № 1. - С. 229-234. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2017_1_37

12. Герасимович А. М. , Алексеєнко М. Д. , Парасій-Вергуненко І. М. та ін.; Аналіз банківської діяльності: Підручник . — К.: КНЕУ, 2004. — 599 с.

13. Дзюблюк О. В.Банківські операції: Підручник. – Тернопіль: Вид-во ТНЕУ «Економічна думка», 2009. – 696 с.

14. Дмитрієва О. А. Оптимізація депозитної діяльності комерційного банку// Фінанси України. – 2009. - № 5. – с.15-17.

15. Долан Э. Дж. Деньги, банковское дело и денежно-кредитная политика / Э. Дж. Долан ; пер. с англ. В. Лукашевича и др. ; под общ. ред. В. Лукашевича, М. Ярцева. – СПб. : «СанктПетербург оркестр», 1996. – 496 с.

16. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 №5-6 із змінами і доповненнями від 22.09.2011.

17. Капран В. І. Банківські операції : Навч. посіб. / В. І. Капран, М. С. Кравченко, О. К. Коваленко. – К.: Центр навчальної літератури, 2010.– с.119-127.

18. Качур Р.П. Фінансові ресурси банківських установ як основна активізація інвестиційних процесів.//Науковий вісник НТЛУ України.— 2011—Вип. 21.18. – 400 с.

19. Кириченко О.А., Гіленко І.В., Роголь С., Сиротян С.В., Нємой О. Банківський менеджмент**.** Навчальний посібник — К.: Знання-Прес, 2002.- 438 с.

20. Коваль С. Теоретичні аспекти фінансових ресурсів банку / С. Коваль // Світ фінансів. - 2011. - Вип. 2. - С. 82-91. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/svitfin_2011_2_11

21. Ковальов В.М., Єльцьких С.Я. Банківські операції. Навч.пос.—К: Центр навчальної літератури,2006.—208 с.

22. Ковшарь А. І. , Марченко О. Г. Шляхи удосконалення депозитної політики на сучасному етапі. Науковий вісник. - К.: Основи, 2011р. – с. 47-51.

23. Козьменко С.М., Шпиг Ф.І., Волошко І.В. Стратегічний менеджмент банку: Навчальний посібник. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2003. – 734с.

24. Косова Т.Д. Аналіз банківської діяльності : Навч.пос.— К.: Центр учбової літератури, 2008.—486с.

25. Коцовська Р., Ричаківська В., Табачук Г., Грудзевич Я., Вознюк М. Операції комерційних банків.- 3-тє вид.—К.:Алерта:Львів:ЛБІНБУ,2003.-500 с.

26. Кублікова Т. Б. Управління інноваціями: теорія та практика: навчальний посібник / Т. Б. Кублікова. – Одеса: Астропринт, 2014. – 236 с.

27. Кублікова Т. Б. Система казначейства: управління фінансовими ресурсами: монографія / Т. Б.Кублікова, Е. І. Курганська. – Одеса: ОНЕУ, 2015. – 323 с.

28. Кутідзе Л. С. Структура залучення фінансових ресурсів комерційним банком: деформація під впливом світової фінансової кризи / Л. С. Кутідзе, О. А. Гранько // Економічний простір. – 2009. – № 23/2. – С. 131-139.

29. Лаврушин О.И. Банковское дело: [учебник] / О.И. Ловрушин. – М.: Финансы и статистика, 1998. – 576 с.

30. Луців Б.Л. Банківська діяльність у сфері інвестицій.— Тернопіль: Економічна думка, Кар-Бланш, 2001 — с. 320.

31. Лютий І. О., Солодка О. О. Банківський маркетинг: Навчальний посібник — К. : Знання, 2009. — 395с.

32. Мельникова І. Маркетингові аспекти формування депозитної бази комерційного банку// Банківська справа.- 2010.- № 3.- С. 40-41

33. Мещеряков А.А. Організація діяльності комерційного банку. Навчальний посібник. — К.: Центр учбової літератури, 2007. — 608 с.

34. Міщенко В. Проблеми збалансованості внутрішніх заощаджень та зовнішніх запозичень банків в умовах нестабільності фінансових ринків // Вісник Національного банку України. – 2008.– № 7. – С. 8–12.

35. Мороз А.М.,Савлук М.І., Пуховкіна М.Ф. та ін. Банківські операції: Підручник.—2-ге вид., випр. і доп.— К.: КНЕУ,2002.— 476с.

36. Назаркіна Л.І., Родкіна О.Ю., Тарасенко О.М. Основи банківської справи». Навчальний посбник .— Одеса: ОДЕУ, ротапринт, 2006 р. —219 с.

37. Парасій-Вергуненко І.М. Аналіз банківської діяльності :Навч.-метод.

Посібник для сам ост. вивч. дисц.— К.: КНЕУ,2003. — 347с.

38. Примостка Л. О.Фінансовий менеджмент у банку: Підручник. — 2-ге вид., доп. і перероб. — К.: КНЕУ, 2004. — 468 с.

39. Присяжнюк О.П. Джерела формування та зміцнення ресурсної бази комерційних банків в Україні [Електронний ресурс] / О.П. Присяжнюк // Проблеми та перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць. – 2011.- №31. - Режим доступу до журн. : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pprbsu/2011_ 31/11_31_27.pdf.

40. Прокопенко І.Ф., Ганін В.І., Соляр В.В., Маслов С.І. Основи банківської справи : Навчальний посібник. —: К.: Центр навчальної літератури, 2005. — 410 с.

41. Ромонова М.І., Утюгова Ж.В. Основи банківської справи. Навчальнй посібник.— К.: Центр учбової літератури, 2007. — 168 с.

42. Савченко Н.Д. Депозитний портфель кредитного банку. Особливості формування// Банківська справа.- 2011.- № 7.- с. 42-47.

43. Сало І.В., Криклій О.А. Фінансовий менеджмент банку: Навчальний посібник - Суми: ВТД "Університетська книга", 2007.-314 с.

44. Стельмах В.С, Енциклопедія банківської справи України.—К.: Молодь, Ін Юре, 2001.— 680 с.

45. Шевченко Р. І. Банківські операції: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 2000. — 160 с.

46. Шелудько Н.М. Зовнішні запозичення банків України: тенденції, проблеми, перспективи// Економіка і прогнозування. – 2007. – №1. – С. 130–136.

47. Череп А.В., Андросова О.Ф. Банківські операції: Навч.посібник.— К.: Кондор, 2008.— 410 с.